

УДК 37.091.12:005.963

[https://doi.org/10.61339/2786-6947.2026.1\(13\).369663](https://doi.org/10.61339/2786-6947.2026.1(13).369663)

Фіногеева Галина Володимирівна,
учитель англійської мови
Одеський лицей №1
імені А. П. Бистріної
Одеської міської ради,
м. Одеса, Україна

УЧАСТЬ У КОНКУРСІ «УЧИТЕЛЬ РОКУ» ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

Анотація. У статті розглянуто участь у всеукраїнському конкурсі «Учитель року» як важливий чинник професійного розвитку сучасного педагога. Проаналізовано вплив конкурсних випробувань на вдосконалення методичної, цифрової, мовно-комунікативної, організаційної та рефлексивної компетентностей учителя. На основі особистого досвіду участі в номінації «Англійська мова» висвітлено можливості конкурсу щодо оновлення педагогічного інструментарію, поширення інноваційних освітніх практик, розвитку професійного лідерства та підвищення якості освітнього процесу.

Ключові слова: професійний розвиток педагога, конкурс «Учитель року», педагогічна майстерність, учитель англійської мови, інноваційні технології, рефлексія, компетентнісний підхід.

Сучасний освітній простір України перебуває у стані активних трансформацій, зумовлених впровадженням концепції Нової української школи, цифровізацією суспільства, зміною ролі вчителя та підвищенням вимог до якості освіти. У цих умовах педагог має бути готовим до безперервного професійного зростання, освоєння нових технологій, розвитку гнучких навичок і переосмислення власної педагогічної практики.

Однією з дієвих форм такого розвитку є професійні конкурси, які поєднують елементи самооцінювання, демонстрації фахової майстерності, творчого пошуку та професійного діалогу. Особливе місце серед них посідає всеукраїнський конкурс «Учитель року», що став важливою платформою підтримки педагогічних ініціатив та поширення кращого освітнього досвіду.

Проблематика професійного розвитку педагога є однією з провідних у сучасній педагогічній науці. Дослідники В. Кремень, С. Сисоєва, Л. Пуховська визначають його як безперервний процес удосконалення професійних компетентностей, оновлення педагогічного досвіду, формування готовності до інноваційної діяльності та рефлексії власної практики.

Серед ефективних механізмів професійного зростання виділяють формальну, неформальну та інформальну освіту, участь у професійних спільнотах, педагогічних майстернях, сертифікації та конкурсах фахової майстерності. Зокрема, у працях Н. Ничкало та О. Отич наголошується на важливості творчої самореалізації вчителя як умови його професійної акмеології.

Конкурси професійної майстерності розглядаються як форма незалежного оцінювання кваліфікації педагога та інструмент виявлення професійного потенціалу в контексті Професійного стандарту вчителя. Водночас питання безпосереднього впливу конкурсу «Учитель року» на трансформацію методичної системи вчителя англійської мови в умовах цифровізації потребує подальшого практичного осмислення.

Метою статті є висвітлення ролі конкурсу «Учитель року» як чинника професійного розвитку педагога та аналіз можливостей, які надає участь у ньому вчителю англійської мови.

Участь у конкурсі «Учитель року» є значно ширшим явищем, ніж традиційне змагання педагогічної майстерності. Насамперед це освітній простір, у якому вчитель має можливість критично переосмислити власний досвід, систематизувати професійні досягнення, співвіднести свою практику із сучасними вимогами та визначити перспективи подальшого розвитку. У цьому контексті конкурс «Учитель року» постає не лише як інструмент виявлення професійної майстерності педагогів, а й як платформа для апробації інноваційних освітніх практик, обміну досвідом та рефлексії власної педагогічної діяльності.

Участь у конкурсі «Учитель року» – це особливий професійний виклик, який виходить далеко за межі звичайного педагогічного досвіду. Це можливість заявити про себе, презентувати власну освітню філософію та довести, що сучасний учитель – це агент змін, який формує майбутнє. Конкурс став не лише перевіркою професійної майстерності, а й можливістю інтегрувати власний педагогічний досвід із сучасними освітніми тенденціями, критично осмислити власну практику та представити

авторське бачення організації ефективного навчального процесу.

Підготовка до конкурсу вимагає від учасника високого рівня самоорганізації, відповідальності, уміння працювати в умовах часових обмежень та готовності до відкритої професійної комунікації. Саме тому конкурсний рух можна розглядати як форму інтенсивного професійного навчання дорослого фахівця.

Для мене участь у конкурсі стала можливістю узагальнити багаторічний досвід викладання англійської мови, перевірити ефективність власних методичних підходів та інтегрувати нові освітні практики у щоденну роботу.

Одним із найвагоміших результатів участі у конкурсі стало вдосконалення методичної компетентності. Підготовка до конкурсних випробувань потребувала ґрунтовного перегляду власного педагогічного інструментарію, добору сучасних форм і методів роботи, актуалізації новітніх підходів до навчання іноземної мови.

Володіння іноземними мовами є невід'ємною складовою формування всебічно розвиненої особистості. Я вірю, що сучасний урок англійської мови має бути компетентнісним, динамічним і практикоорієнтованим. Саме тому в основі моєї педагогічної діяльності лежить ідея формування іншомовної комунікативної компетентності як ключової складової загальної компетентності особистості. З огляду на це, пріоритетними є такі підходи:

- комунікативний підхід як базова стратегія навчання;
- CLIL (Content and Language Integrated Learning) як засіб інтеграції мовного та предметного змісту;
- діяльнісний підхід, що передбачає активну участь учнів у процесі навчання;
- компетентнісний підхід, спрямований на формування життєво необхідних умінь і навичок;
- проєктні технології як інструмент розвитку креативності і критичного мислення;
- формувальне оцінювання;
- диференційоване навчання, яке дає можливість кожному учню впевнено почуватися на уроці;
- змішане навчання, покликане ефективно поєднати елементи традиційного навчання та інновацій для максимального результату.

Особлива увага приділяється реалізації принципів НУШ, серед яких ключовими є дитиноцентризм, педагогіка партнерства, орієнтація на результат та формування наскрізних умінь.

Такий синтез методик забезпечує створення уроку, у якому учень не лише засвоює знання, а й застосовує їх у практичній діяльності.

Моє завдання як учителя – не просто навчити граматики чи лексики, а створити ситуації реального спілкування, у яких учень відчуває цінність мови як інструменту взаємодії зі світом.

Конкурсні випробування вимагали не лише демонстрації теоретичних знань, а й ефективного їх застосування у практичній діяльності.

Особливе місце серед випробувань посідає урок, адже саме він найбільш повно демонструє реальний рівень педагогічної компетентності. У конкурсному форматі вчитель має за обмежений час створити ефективне освітнє середовище, організувати діяльність учнів, забезпечити мотивацію та досягнення очікуваних результатів.

Під час підготовки було розроблено та проведено урок для 6 класу «What Makes My Day Perfect» (Do vs Make, Zero Conditional). Його структура передбачала поетапну роботу: емоційний вступ, проблемне завдання, читання, мовну практику, груповий мініпроєкт та рефлексію. Учні вчилися використовувати граматичні структури у власних висловлюваннях, описували ідеальний навчальний день, працювали в командах та презентували результати.

Практика засвідчила, що поєднання комунікативних завдань, візуальної підтримки та творчої взаємодії значно підвищує мотивацію учнів до вивчення англійської мови.

Конкурсне випробування «Проєкт» спрямоване на перевірку здатності вчителя організовувати дослідницько-пошукову діяльність учнів. Це особливо важливо в сучасній школі, де учень має бути не пасивним слухачем, а активним учасником навчального процесу.

У межах підготовки було створено проєкт «Films Critics Club», у якому учні досліджували жанри кіно, аналізували улюблені фільми, створювали рецензії, постери та мультимедійні презентації англійською мовою. Така робота сприяла розвитку:

- мовленнєвої компетентності;
- критичного мислення;
- навичок пошуку інформації;
- цифрової грамотності;
- уміння співпрацювати;

- творчого самовираження.

Саме проєктні технології дозволяють наблизити навчання до реального життя та зробити його особистісно значущим для дитини.

Сучасний учитель має не лише навчати, а й створювати умови для усвідомленого поступу кожного учня. Тому важливим професійним відкриттям у процесі участі в конкурсі стало глибше осмислення ролі формувального оцінювання.

Під час роботи над конкурсними завданнями особлива увага приділялася побудові системи зворотного зв'язку, яка включала:

- усний коментар учителя;
- письмові рекомендації;
- самооцінювання;
- взаємооцінювання;
- цифрові інструменти відстеження прогресу;
- критерії успіху, зрозумілі учням.

Цей підхід змінює саме ставлення до оцінювання: воно перестає бути контролем і стає інструментом розвитку.

Під час підготовки до конкурсних випробовувань було реалізовано такі методичні рішення:

- використання автентичних матеріалів для створення ситуацій реального мовленнєвого спілкування;
- організація роботи в парах і групах для розвитку соціальних і комунікативних навичок;
- диференціація завдань відповідно до рівня підготовки учнів;
- інтеграція цифрових інструментів (інтерактивні платформи, онлайн-опитування, візуалізація контенту);
- застосування елементів гейміфікації з метою підвищення мотивації.

Одним із ключових аспектів моєї педагогічної діяльності є інтеграція цифрових технологій. У межах конкурсних випробувань було продемонстровано використання інструментів змішаного навчання, що дозволяють поєднувати традиційні та онлайн-формати роботи, такі як: Kahoot, Quizlet, Canva, Wordwall, Google Docs, інтерактивні презентації, онлайн-анкетування.

Застосування цифрових ресурсів забезпечує:

- індивідуалізацію навчання;
- оперативний зворотний зв'язок;
- підвищення рівня залученості учнів;
- розвиток цифрової грамотності як однієї з ключових компетентностей.

Використання цифрових інструментів забезпечує оперативний зворотний зв'язок, індивідуалізацію навчання, візуалізацію матеріалу та підвищення залученості учнів. Водночас цифровізація вимагає від учителя постійного оновлення навичок, що також стимулює професійний розвиток.

Таким чином, цифрові технології виступають не самоціллю, а ефективним засобом реалізації освітніх цілей. Використання цифрових платформ, інтерактивних ресурсів, візуалізації та елементів змішаного навчання дозволило створити сучасне освітнє середовище, яке відповідає потребам покоління учнів сьогодні. Я переконана: ефективний урок – це синергія педагогічної майстерності та технологічних можливостей.

Однак конкурс – це не лише демонстрація власного досвіду, а й потужний майданчик для професійного зростання. Важливою складовою участі в конкурсі стала можливість професійної взаємодії з колегами. Однією з найцінніших складових конкурсу є професійна рефлексія. Аналіз власних виступів, порівняння різних методичних рішень, коментарі журі та спілкування з колегами дозволяють учителю глибше усвідомити власні сильні сторони й професійні потреби.

Рефлексія сприяє переходу від інтуїтивного викладання до усвідомленої педагогічної діяльності, де кожне рішення має методичне обґрунтування.

Конкурс створює особливе середовище взаємодії вчителів, які орієнтовані на розвиток та якісні зміни в освіті. Спілкування з колегами, обмін досвідом, знайомство з новими ідеями та підходами стали важливим джерелом натхнення і мотивації до подальшої роботи.

Саме професійна спільнота часто стає тим чинником, який підтримує вчителя у прагненні до постійного вдосконалення. Бути серед людей, які творять сучасну освіту, – велика честь і мотивація рухатися далі.

Конкурс «Учитель року» – це не лише змагання, а потужний ресурс професійного розвитку вчителя. Він стимулює до самовдосконалення, сприяє впровадженню інновацій та формує спільноту педагогів,

об'єднаних спільною метою – створення сучасної, якісної освіти.

Участь у цьому конкурсі стала для мене точкою професійного зростання і водночас точкою відліку для нових звершень. Я ще раз переконалася: сучасний учитель – це не той, хто знає всі відповіді, а той, хто вміє надихати, підтримувати і відкривати нові можливості для своїх учнів. Досвід участі у конкурсі продемонстрував, що впровадження ідей Нової української школи, орієнтація на потреби учня та використання інноваційних методик є ефективним шляхом розвитку сучасної освіти.

Цей конкурс навчив мене, що справжня перемога – не лише у визнанні, а у здатності змінюватися, розвиватися і вести за собою. І сьогодні я з упевненістю можу сказати: я не просто навчаю англійської мови – я допомагаю учням відкрити світ, знайти свій голос у ньому і повірити у власні можливості. А це і є найвища нагорода для вчителя.

І головне – цей досвід ще раз довів: учитель сьогодні – це не лише носій знань, а лідер змін, фасилітатор навчання та натхненник, який відкриває учням нові горизонти і допомагає їм впевнено рухатися до майбутнього.

Отже, участь у конкурсі «Учитель року» є важливим чинником професійного розвитку вчителя в умовах реалізації концепції Нової української школи. Такий досвід сприяє вдосконаленню педагогічної майстерності, впровадженню інноваційних підходів та розвитку рефлексивних умінь.

Водночас участь у конкурсі відкриває ширші можливості для переосмислення власної професійної ролі та визначення подальших орієнтирів діяльності. Досвід підготовки та проходження конкурсних випробувань підтверджує, що ефективна педагогічна практика формується на основі поєднання методичної компетентності, гнучкості мислення та готовності до постійного професійного зростання.

Особливого значення набуває усвідомлення того, що сучасний освітній процес потребує вчителя, який здатний створювати умови для активної участі учнів у навчанні, підтримувати їхній інтерес до пізнання та сприяти формуванню впевненості у власних можливостях. Саме така педагогічна позиція забезпечує стійкі результати навчання та формує основу для подальшого розвитку особистості.

Досвід участі у конкурсі дозволив глибше усвідомити значення педагогічної діяльності як процесу постійного розвитку, що поєднує професійну майстерність, відповідальність і внутрішню мотивацію до змін. Він став важливим етапом у формуванні власної освітньої траєкторії та водночас окреслив нові перспективи для подальшої роботи.

З огляду на це, можна стверджувати, що участь у конкурсі «Учитель року» має не лише індивідуальне, а й ширше професійне значення, оскільки сприяє поширенню ефективних педагогічних практик та розвитку освітнього середовища в цілому. Усвідомлення своєї ролі в цих процесах посилює відповідальність за результати навчання і водночас надає професійній діяльності глибшого змісту.

Саме це відчуття причетності до змін, розуміння цінності щоденної педагогічної праці та орієнтація на розвиток учня як особистості визначають подальший напрям професійного зростання і надають впевненості у правильності обраного шляху.

Конкурсний рух має значний потенціал для модернізації української освіти, оскільки формує педагога нової генерації – компетентного, творчого, відкритого до змін і здатного забезпечувати якісне навчання в умовах сучасних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Jensen, E. *Teaching with the Brain in Mind*. 2nd ed. Alexandria, VA : Association for Supervision and Curriculum Development, 2005. 188 p.
2. Кремень, В. Г. Філософія освіти XXI століття. *Вища освіта України*. 2003. № 1. С. 6–11.
3. Критерії оцінювання конкурсних випробувань у номінації «Англійська мова» всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2026». 2025. 5 с.
4. Лист МОН «Про умови та порядок проведення всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2026» № 1/16708-25 від 11 серпня 2025 р. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-umovy-ta-poriadok-provedennia-vseukrainskoho-konkursu-uchytel-roku-2026-2>
5. Ничкало, Н. Г. Неперервна професійна освіта педагога: проблеми і перспективи. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2001. № 1. С. 9–22.
6. Отич, О. М. Творча самореалізація педагога як умова професійного розвитку. У *Мистецтво у професійній підготовці вчителя: від естетичного досвіду до творчої самореалізації : монографія*. Київ : Знання України, 2009. С. 154–172.
7. Пуховська, Л. П. Освіта дорослих і професійне зростання вчителя. У *Професійне зростання вчителя в системі неперервної освіти : монографія*. Київ : Ін-т пед. освіти і освіти дорослих НАПН України, 2010.
8. Scrivener, J. *Learning Teaching*. Macmillan Publishers Limited, 2005. 431 p.

9. Сисоєва, С. О. *Професійний розвиток педагога в умовах сучасних змін : наук. доп. на засіданні Президії НАПН України*. Київ : ВД «Екмо», 2012. 60 с.

REFERENCES

1. Jensen, E. *Teaching with the Brain in Mind*. 2nd ed. Alexandria, VA : Association for Supervision and Curriculum Development, 2005. 188 p.
2. Kremen, V. H. *Filosofia osvity KhKhI stolittia. Vyscha osvita Ukrainy*. 2003. № 1. S. 6–11.
3. Kryterii otsiniuvannia konkursnykh vyprobuvan u nominatsii «Anhliiska mova» vseukrainskoho konkursu «Uchytel roku – 2026». 2025. 5 s.
4. Lyst MON «Pro umovy ta poriadok provedennia vseukrainskoho konkursu «Uchytel roku – 2026» № 1/16708-25 vid 11 serpnia 2025 r. Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/npa/pro-umovy-ta-poriadok-provedennia-vseukrainskoho-konkursu-uchytel-roku-2026-2>
5. Nychkalo, N. H. *Neperervna profesiina osvita pedahoha: problemy i perspektyvy. Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*. 2001. № 1. S. 9–22.
6. Otych, O. M. *Tvorcha samorealizatsiia pedahoha yak umova profesiinoho rozvytku. U Mystetstvo u profesiinii pidhotovtsi vchytelia: vid estetychnoho dosvidu do tvorchoi samorealizatsii : monohrafiia*. Kyiv : Znannia Ukrainy, 2009. S. 154–172.
7. Pukhovska, L. P. *Osvita doroslykh i profesiine zrostannia vchytelia. U Profesiine zrostannia vchytelia v systemi neperervnoi osvity : monohrafiia*. Kyiv : In-t ped. osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy, 2010.
8. Scrivener, J. *Learning Teaching*. Macmillan Publishers Limited, 2005. 431 p.
9. Sysoieva, S. O. *Profesiinyi rozvytok pedahoha v umovakh suchasnykh zmin : nauk. dop. na zasidanni Prezydii NAPN Ukrainy*. Kyiv : VD «Ekmo», 2012. 60 s.

Galina Finogeeva,

English teacher at Odessa Lyceum No. 1
named after A. P. Bystrina,
Odessa City Council,
Odessa, Ukraine

PARTICIPATION IN THE «TEACHER OF THE YEAR» COMPETITION AS A FACTOR IN A TEACHER'S PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Abstract. The article considers participation in the national competition «Teacher of the Year» as an important factor in the professional development of a modern educator. The influence of competition tasks on the improvement of methodological, digital, communicative, organizational and reflective competencies is analyzed. Based on personal experience of participation in the nomination «English Language», the opportunities of the competition for updating teaching tools, spreading innovative educational practices, developing professional leadership and improving the quality of the educational process are highlighted.

Keywords: professional development of teachers, Teacher of the Year competition, pedagogical mastery, English teacher, innovative technologies, reflection, competence-based approach.

Дата першого надходження статті до видання 18.11.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування 28.11.2025

© Фіногеева Г.В., 2026